

LIKUNNAN LUKIODIPLOMIN OHJEET

lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille



© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2022:6a

ISBN 978-952-13-6801-1 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi



Voimassaoloaika: 2.5.2022 alkaen toistaiseksi

Lukiokoulutuksen järjestäjille

Liikunnan lukiodiplomin ohjeet

Opetushallituksen päättämiin Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2263-2019) ja Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2267-2019) sisältyy liikunnan lukiodiplomi.

Opetushallitus antaa liikunnan lukiodiplomin suorittamisesta liitteenä olevat erilliset ohjeet, jotka koskevat lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneita opiskelijoita.

Lisätietoja ohjeesta saa tarvittaessa Opetushallituksesta.

Pääjohtaja Minna Kelhä

Opetusneuvos Matti Pietilä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

Liikunnan lukiodiplomin ohjeet
lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

SISÄLTÖ

1	LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA6
1.1	Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa6
1.2	Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja7
1.3	Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen7
2	LIIKUNNAN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN8
2.1	Liikunnan lukiodiplomin tavoitteet8
2.2	Liikunnan lukiodiplomin rakenne8
2.3	Liikunnan lukiodiplomiopintojakso9
3	LIIKUNNAN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI10
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille10
3.2	Liikunnan lukiodiplomin arviointimenettely10
3.3	Liikunnan lukiodiplomin osa-alueet, arvioinnin kohteet ja kriteerit11
3.3.1	Liikuntakykyisyys11
3.3.2	Liikuntatiedot (liikunnan tutkielma)12
3.3.3	Harrastuneisuus tai erityisosaaminen13
3.3.4	Yhteistyötaidot15
3.3.5	Portfolio16
3.4	Liikunnan lukiodiplomitodistus16

Liikunnan lukiodiplomin erillisten ohjeiden tarkoituksena on ohjata ja tukea lukiodiplomin järjestämistä ja suorittamista. Näihin ohjeisiin sisältyy lukiokoulutuksen järjestäjää velvoittavia säännöksiä lainsäädännöstä (714/2018, 810/2018, 1214/2020) ja määräyksiä lukion opetussuunnitelman perusteista (OPH-2263-2019, OPH-2267-2019), minkä lisäksi Opetushallitus antaa ohjeita lukiodiplomin järjestämisen ja suorittamisen menettelyistä, kuten lukiodiplomin rakenteesta ja suorittamista edeltävistä opinnoista. Lukiodiplomin ohjeet on laadittu siten, että lukion opetussuunnitelman perusteiden liikunnan lukiodiplomin tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisen näytön järjestämisen lähtökohdat ja edellytykset täyttyisivät.

1 LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Lukiolain (714/2018) 11 § mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (*lukiodiplomi*). Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 § mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Mikäli oppilaitos järjestää mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa (OPH-2263-2019). Myös aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaiseen oppimäärään voi sisältyä lukiodiplomeita koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla (OPH-2267-2019).

Mahdollisuus suorittaa lukiodiplomeita määritellään opetussuunnitelmassa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla.

Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta. Mikäli lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiossa, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan. Lukio-koulutuksen järjestäjä päättää lukion opetussuunnitelman mukaisesti ja erillisten ohjeiden pohjalta lukiodiplomin käytännön järjestämisestä.

Näitä lukiodiplomiohjeita noudatetaan silloin, kun lukiodiplomeja suorittavien opiskelijoiden lukio-opinnot järjestetään 1.8.2021 lukien käyttöön otetun lukion opetussuunnitelman mukaan.

1.2 Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista.

Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 17 §:n mukaan oppivelvollisuuden piirissä olevien opiskelijoiden osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta. Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä. Oppivelvollisuuden piirin kuulumattomalta yleensä aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalta opiskelijalta, aineopiskelijalta ja erityisen tutkinnon kokeista voidaan periä maksuja lukiodiplomin suorittamiseen osallistumisesta (714/2018, 34 §; 1214/2020, 16 §, 17 §).

Lukiodiplomien suorittamisen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestäjä voi toimia yhteistyössä muiden lukioiden ja oppilaitosten kanssa. Lukiolain (714/2018) 8 §:n mukaisesti koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla opetusta ja muita palveluja toiselta lukiokoulutuksen tai muulta koulutuksen järjestäjältä. Näitä lukiodiplomien ohjeita noudatetaan myös silloin, kun opiskelijan opintosuunnitelmaan ja lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvä lukiodiplomi suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

1.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijan muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Lukiolain (714/2018) 27 § mukaan koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa lukiolain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. (5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2263-2019; 5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2267-2019)

2 LIIKUNNAN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN

2.1 Liikunnan lukiodiplomin tavoitteet

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että *opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*. Liikunnan lukiodiplomin keskeiset sisällöt muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019).

2.2 Liikunnan lukiodiplomin rakenne

Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen liikunnan lukiodiplomi suoritetaan kahden opintopisteen laajuisen opintojakson aikana. Liikunnan lukiodiplomin suorittamisen pohjana ovat kahdeksan opintopisteen laajuiset liikunnan lukio-opinnot. Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, jotka voivat olla liikunnan lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja.

Liikunnan lukiodiplomi koostuu seuraavista osa-alueista:

1) Liikuntakykyisyys

Liikuntakykyisyys mitataan erillisillä fyysisen toimintakyvyn Move!-mittausosioilla.

2) Liikuntatiedot

Liikunnan tutkielmassa opiskelija pohtii kokonaisvaltaisesti omaa liikuntasuhdettaan ja liikunnan merkitystä elämässään.

3) Harrastuneisuus tai Erityisosaaminen

Tässä osa-alueessa opiskelija voi valita suorittamistavakseen vaihtoehtoisesti joko harrastuneisuuden tai erityisosaamisen.

Harrastuneisuudella tarkoitetaan opiskelijan lukioaikaista monipuolista ja pitkäjänteistä liikunnan harrastamista.

Erityisosaamisen taidot arvioidaan opiskelijan antaman näytön perusteella hänen valitsemassaan liikuntamuodossa tai urheilulajissa.

4) Yhteistyötaidot

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan yhteistyö- ja työskentelytaidot.

5) Portfolio

Opiskelija kokoaa Liikuntakykyisyys-, Liikuntatiedot sekä Harrastuneisuus tai Erityisosaaminen -osioiden kokonaisuudet portfolioksi ja kuvaa siinä yhteydessä myös osallistumistaan koulun liikuntatoimintaan.

2.3 Liikunnan lukiodiplomiopintojakso

Opiskelijoiden edun mukaista on, että liikunnan lukiodiplomin suorittamisen mahdollisuudesta tiedotetaan heille lukio-opintojen alkuvaiheessa. Opiskelijoille voidaan järjestää erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suoritusmahdollisuudesta.

Liikunnan lukiodiplomiopintojakson alussa opettaja käy opiskelijoiden kanssa läpi liikunnan lukiodiplomin suorittamisen ohjeet ja osa-alueiden arvioinnin kriteerit. Opiskelijalle annetaan ohjausta ja tukea lukiodiplomiopintojakson suunnitteluvaiheessa. Opettaja seuraa opiskelijan lukiodiplomin suorittamisen etenemistä säännöllisesti.

3 LIIKUNNAN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI

3.1 Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. (6.20 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.23 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019)

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin voi osallistua (esim. erityisosaaminen) toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Näissä lukiodiplomin suorittamisen ohjeissa annetaan lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaisesti lukiokoulutuksen oppimääriin voi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Lukiodiplomit eivät ole asetuksen liitteen mukaisia pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Näistä paikallisista valinnaisista opinnoista, esimerkiksi opiskelijan suorittaman lukiodiplomin opintojaksosta, voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2263-2019; 5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2267-2019)

Vaikka lukiodiplomista ei merkittäisi numeroarvosanaa lukion päättötodistukseen, lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antaminen lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti numeroarvosanalla asteikolla 4–10. Lukiodiplomin suorittanut opiskelija saa lukion päättötodistuksen liitteenä erillisen lukiodiplomitodistuksen, jossa on kyseisestä lukiodiplomista annettu numeroarvosana.

Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan ”lisätiedot” (5.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot, OPH-2263-2019; 5.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot, OPH-2267-2019). Lukiodiplomeissa käytetään Opetushallituksen tuottamaa yhtenäistä todistuslomaketta. Lukiodiplomitodistukset ovat lukioiden käytettävissä Suullisen kielitaidon arvioinnin koepankin yhteydessä.

3.2 Liikunnan lukiodiplomin arviointimenettely

Liikunnan lukiodiplomin arvosana muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, harrastuneisuuden tai erityisosaamisen sekä yhteistyötaitojen arvosanojen aritmeettisestä keskiarvosta. Keskiarvo lasketaan sadasosan tarkkuudella ja pyöristetään kokonaisluvuksi. Kunkin osion painoarvo yleisarvosanan muodostumisessa on 25 prosenttia. Laadukkaalla portfoliolla voi vaikuttaa lopulliseen yleisarvosanaan korottavasti.

3.3 Liikunnan lukiodiplomin osa-alueet, arvioinnin kohteet ja kriteerit

3.3.1 Liikuntakykyisyys

Lukiodiplomin liikuntakykyisyyttä kuvaavaa arvosanaa varten opiskelijalla tulee olla hyväksytyt suoritukset fyysisen toimintakyvyn Move!-mittausten (<http://www.oph.fi/fi/move>) mittaussosioista: 20 metrin viivajuoksu, vauhditon 5-loikka, ylävartalon kohotus, etunojapunnerrus, heitto-kiinniottoyhdistelmä sekä kehon liikkuvuus -mittausosio. Fyysisen toimintakyvyn mittausten suoritusjärjestys ja jakaminen osiin eri kerroilla suoritettaviksi on opettajan päätettävissä.

Move!-mittausten 20 metrin viivajuoksusta, vauhdittomasta 5-loikasta, ylävartalon kohotuksesta, etunojapunnerruksesta ja heitto-kiinniottoyhdistelmästä on mahdollista saada kustakin 1–3 pistettä. Kehon liikkuvuus -mittausosiossa kustakin onnistuneesta suorituksesta (yhteensä 4) saa yhden pisteen. Liikuntakykyisyys -osion arvosana muodostuu opiskelijan fyysisen toimintakyvyn mittaussosioista saavuttamasta yhteispistemäärästä (5-19 pistettä) tukimateriaaleissa olevan liikunnan lukiodiplomin Move!-piste- ja arviointitaulukkojen mukaisesti.

Mittaamisen yksityiskohtia on kuvattu liikunnan lukiodiplomin tukimateriaaleissa:

Move!-mittausosioiden suoritusohjeet: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/184285_move-suoritusohjeet.pdf

Viitearvot sekä pisteiden ja arvosanan laskeminen: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/184287_move-viitearvot_ja_arvosana.pdf

Suorituskortti opettajalle: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/184289_suorituskortti_opettajalle.pdf

Liikuntakykyisyys -osa-alueeseen sisältyy myös opiskelijan suorittama hyväksytyt uimataidon näyttö.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaan liikunnan arvioinnissa fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Liikunnan lukiodiplomissa fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa liikuntakykyisyys-osion arvioinnissa kuitenkin käytetään, koska lukiodiplomi on lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttö.

Liikuntakykyisyys -osion osa-alueet:

20 metrin viivajuoksu:

20 m viivajuoksulla mitataan kestävyyttä ja liikkumistaitoja sekä voidaan arvioida epäsuorasti oppilaan maksimaalista hapenottokykyä.

Vauhditon 5-loikka:

Vauhditon 5-loikka -mittausosio mittaa alaraajojen voimaa, nopeutta, dynaamista tasapainoa ja liikkumistaitoja.

Ylävartalon kohotus:

Ylävartalon kohotus mittaa vatsalihasten, erityisesti syvien vatsalihasten lihaskestävyyttä.

Etunojapunnerrus:

Etunojapunnerruksella mitataan hartian alueen ja yläraajojen lihasten dynaamista voimaa ja kestävyyttä sekä liikettä tukevien vartalonlihasten staattista kestävyyttä.

Heitto-kiinniottoyhdistelmä:

Heitto-kiinniottoyhdistelmällä mitataan käsittelytaitoja, havaintomotorisia taitoja ja yläraajojen voimaa.

Kehon liikkuvuus-mittausosio:

Kehon liikkuvuus -mittausosiossa mitataan kehon normaalia anatomista liikkuvuutta käyttäen kolmea eri asentoa.

Uimataito:

Uimataito osoitetaan Pohjoismaisella uimataidon määritelmän mukaisella kriteerillä. Suorituksista ei oteta aikaa.

Pohjoismainen uimataidon määritelmä:

Henkilö, joka pudottuaan syvään veteen niin, että pää käy veden alla ja päästyään uudelleen pinnalle ui yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selällään, on uimataitoinen. Arvioinnin uimataidosta suorittaa liikunnanopettaja tai lukiodiplomia arvioivan liikunnanopettajan kanssa sovitusti uimahallin uimavalvoja tai -opettaja.

3.3.2 Liikuntatiedot (liikunnan tutkielma)

Opiskelijan tulee osoittaa noin 10 sivun mittaisessa tutkielmassaan syvällistä perehtymistä valitsemaansa aiheeseen. Hänen tulee käsitellä liikuntaa tai urheilua omasta näkökulmastaan ja laaja-alaisesti yhteiskunnassa.

Opiskelija kuvaa ja pohtii liikunnan tutkielmassaan esimerkiksi:

- liikunnallista elämäntapaansa, liikuntasuhdettaan ja liikunnan terveysvaikutuksia
- liikunnan ja kilpaurheilun merkitystä itselle ja laajemmin yhteiskunnassa
- liikunnallista tai urheilullista erityisosaamisaluettaan ja sen paikkaa muussa liikunnan kentässä ja yhteiskunnassa.

Tutkielma osoittaa opiskelijan kypsyyttä itsenäiseen työskentelyyn. Itsenäinen työskentely edellyttää tutkielman tekemisen alkuvaiheessa opiskelijan ohjaamista.

Tutkielmasta annetaan arvosana asteikolla 4 - 10.

ARVIOINNIN OSA-ALUEET:

- aiheen jäsentely ja kokonaisuuden johdonmukaisuus
- kyky soveltaa tietoa ja omia kokemuksia aiheen kannalta tarkoituksenmukaisesti
- lähdemateriaalien monipuolinen ja tarkoituksenmukainen käyttö
- viimeistelty ja visuaalinen ulkoasu sekä kielellinen täsmällisyys.

Kriteerit on ilmaistu kolmella tasolla (6, 8 ja 10), välitasot 4 (hylätty), 5 (välttävä), 7 (tyydyttävä) ja 9 (kiitettävä) arvioija soveltaa.

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

Tutkielman aihetta on kehitelty johdonmukaisesti, itsenäisesti ja kiinnostavasti. Sisällöllinen asiantuntemus aiheesta on erinomaista. Lähteitä on käytetty monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Henkilökohtainen taso (omat kokemukset, näkemykset ja mielipiteet) eli itsenäinen prosessointi ja pohdinta on tuotu selkeästi esille.

Kielellinen taso on erinomainen ja kieli on vivahteikasta. Työ on jäsennetty ja otsikoitu selkeästi. Työn ulkoasu ja visuaalisuus on huoliteltu: valokuvia, piirroksia, kaavioita jne. on käytetty tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti sekä siten, että työstä muodostuu ehyt kokonaisuus.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

Tutkielman aihetta on käsitelty johdonmukaisesti ja kiinnostavasti. Aiheeseen paneutuminen on syvällistä ja osoittaa hyvää tiedollista osaamista. Työssä näkyy myös itsenäinen prosessointi, mutta pohdinta jää pinnalliseksi. Lähteiden käytössä ja lähdemerkinnöissä on hieman puutteita.

Henkilökohtaisia kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä on tuotu esille, mutta niiden kuvailu ei ole vakuuttavaa eivätkä perustelut ole kovin vahvoja.

Kieli on lähes virheetöntä ja hyvin luettavaa. Työn jäsentely ja otsikointi on selkeä. Työn ulkoasu on huolellinen ja visuaalista materiaalia on käytetty tarkoituksenmukaisesti. Työn yleisilme on siisti ja tasapainoinen.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

Tutkielman aiheen kehittäminen on jäänyt keskeneräiseksi ja työn tarkoitus ei hahmotu selkeästi. Aiheeseen paneutuminen on jäänyt hieman pinnalliseksi, mutta osoittaa kohtalaista tiedollista osaamista. Itsenäinen prosessointi ja pohdinta ovat vähäisiä, eikä henkilökohtaisia kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä ole juurikaan tuotu esille. Lähteiden määrä on jäänyt suppeaksi ja lähdemerkinnöissä on vielä kehittämistä.

Kieli on luettavaa, mutta työn ulkoasu on viimeistelemätön ja visuaalista materiaalia on käytetty melko niukasti. Syvälinen paneutuminen työskentelyyn, sisältöön ja ulkoasuun on jäänyt kokonaisuutena kesken.

3.3.3 Harrastuneisuus tai erityisosaaminen

Tässä osa-alueessa opiskelija voi valita suorittamistavaksi vaihtoehtoisesti joko harrastuneisuuden tai erityisosaamisen.

Harrastuneisuus:

Harrastuneisuudella tarkoitetaan opiskelijan monipuolista ja pitkäjänteistä liikunnan harrastamista. Harrastuneisuus-osiossa arvioidaan opiskelijan fyysistä toimintakykyä. Osion

arviointi perustuu opiskelijan lukion liikunnan opintojaksoilla osoittamasta vastuullisesta omasta fyysisestä toimintakyvystään, terveydestään ja hyvinvoinnistaan huolehtimisesta. Liikuntaa opettava opettaja vastaa Harrastuneisuus-osion arvioinnista.

tai

Erityisosaaminen:

Erityisosaamisnäytön aihealueen tulee läheisesti liittyä johonkin liikuntamuotoon tai urheilulajiin siten, että opiskelijan henkilökohtainen erityisosaaminen on perustellusti arvioitavissa. Erityisosaamisen arvioijia on kaksi. Lukiodiplomisuoritusta vastaanottavan liikunnanopettajan lisäksi toinen arvioija voi olla opiskelijan valmentaja, kyseisen liikuntamuodon tai urheilulajiin asiantuntija tai toinen liikunnanopettaja.

Opiskelijan erityisosaamista tulee ensisijaisesti arvioida aidossa suoritustilanteessa. Mikäli tämä ei ole mahdollista, voidaan apuna käyttää esimerkiksi videoita. Kumpikin arvioija suorittaa arvioinnin ensin itsenäisesti. Lopullisen erityisosaamisen arvosanan he päättävät yhdessä.

Kriteerit on ilmaistu kolmella tasolla (6, 8 ja 10), välitasot 4 (hylätty), 5 (välttävä), 7 (tyydyttävä) ja 9 (kiitettävä) arvioija soveltaa.

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

Harrastuneisuus:

Opiskelija liikkuu aktiivisesti ja turvallisesti sekä osaa erinomaisesti pitää huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään. Opiskelija on lukion liikunnan opintojaksoilla osoittanut osaavansa soveltaa erinomaisesti liikunnallisia taitojaan erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa.

tai

Erityisosaaminen:

Erityisosaamisen näyttötilanteessa opiskelijan taitotaso on erinomainen ja osoittaa kansallisen tason huippuosaamista. Suorituksesta on nähtävissä liikkeiden helppous, sujuvuus, taloudellisuus, tehokkuus sekä liikkeiden saumaton liittyminen toisiinsa. Opiskelija osaa soveltaa liikesuorituksia tarkoituksenmukaisella tavalla. Opiskelija on aloitteellinen ja pystyy löytämään omaperäisiä ja oikeita ratkaisuja erilaisissa olosuhteissa ja tilanteissa. Opiskelijalla on runsas ja monipuolinen liikevalikoima ja suorituksessa on vain vähäisiä virheitä.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

Harrastuneisuus:

Opiskelija liikkuu aktiivisesti ja turvallisesti sekä osaa pitää huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään hyvin. Opiskelija on lukion liikunnan opintojaksoilla osoittanut osaavansa soveltaa hyvin liikunnallisia taitojaan erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa.

tai

Eriyisosaaminen:

Eriyisosaamisen näyttötilanteessa opiskelijan taitotaso on hyvä. Yksittäiset liikesuoritukset ovat sujuvia, mutta liikkeiden yhdistelyssä ja kyvyssä soveltaa niitä eri tilanteissa on vielä puutteita. Opiskelija hallitsee lajin perustaidot hyvin. Vaativammissa ja vaikeammissa liikesuorituksissa esiintyy puutteellisuuksia tai virheitä.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

Harrastuneisuus:

Opiskelija liikkuu aktiivisesti ja turvallisesti sekä osaa pitää huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään kohtalaisesti. Opiskelija lukion liikunnan opintojaksoilla osoittanut osaavansa soveltaa kohtalaisesti liikunnallisia taitojaan erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa.

tai

Eriyisosaaminen:

Eriyisosaamisen näyttötilanteessa opiskelijan tekninen taitotaso on kohtalainen, mutta suoritustavassa on vielä puutteita tai taitotaso on vielä suppea. Opiskelijan perustaidoissa on puutteita ja virheitä, mutta takaa lajin perustasolla turvallisen suorituksen.

3.3.4 Yhteistyötaidot

Liikunnan lukiodiplomissa arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan yhteistyö- ja työskentelytaidot.

Opiskelijan yhteistyö- ja työskentelytaidot arvioidaan opiskelijan lukion liikunnan opintojaksojen tuntityöskentelyssä sekä koulun muussa liikuntatoiminnassa esiin tulleiden yhteistyö- ja työskentelytaitojen perusteella. Opiskelija arvioi myös itse omaa yhteistyö- ja työskentelykykyään ja sen kehittymistä. Tämän itsearvioinnin hän esittää omassa portfolioissaan. Mikäli opiskelija suorittaa liikunnan lukiodiplomin toiselle opettajalle, voi yhteistyö- ja työskentelytaitojen arvioinnin suorittaa häntä pääsääntöisesti opettanut liikunnanopettaja.

Kriteerit on ilmaistu kolmella tasolla (6, 8 ja 10), välitasot 4 (hylätty), 5 (välttävä), 7 (tydyttävä) ja 9 (kiitettävä) arvioija soveltaa.

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

Opiskelijan osallistuminen liikuntaan on aktiivista, aloitteellista ja pitkäjänteistä. Hän suhtautuu myönteisesti muihin, neuvoo, auttaa ja kannustaa muita.

Opiskelija kantaa vastuuta myös toisten työskentelystä. Hän edistää toimillaan koko opetusryhmän tavoitteiden saavuttamista. Hän järjestelee ja valmistelee tehtäviä omalta osaltaan ja hoitaa erittäin hyvin lupaamansa asiat. Opiskelija tuo ideoitaan esille, kuuntelee muiden ehdotuksia sekä palautetta ja ottaa ne omassa toiminnassaan huomioon. Opiskelija edistää

yhteisen työskentelyn sujumista. Opiskelija edistää liikuntaharrastuksen viriämistä myös koulutuntien ulkopuolella.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

Opiskelija osallistuu liikunnan toimintaan ohjelman mukaan. Opiskelija suhtautuu neutraalisti muihin ja on valmis työskentelemään kaikkien kanssa. Opiskelija tekee valmisteluja ja järjestelyjä pyydettyään. Opiskelija noudattaa yhteisesti sovittuja määräaikoja. Opiskelija tuo esille omia ehdotuksiaan, mutta vaatii vielä harjaantumista toisten ehdotusten kuuntelemissa ja huomioon ottamisessa.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

Opiskelija toimii liikunnassa kohtalaisen aktiivisesti erilaisissa liikunnan yhteistyö- ja työskentelytilanteissa. Hänen suhtautumisensa yhteiseen toimintaan ja toisten huomioon ottamiseen edellyttää vielä kehittämistä. Opiskelija ei tuo riittävästi esille omia ideoitaan vuorovai-
kutustilanteissa.

3.3.5 Portfolio

Liikunnan lukiodiplomin arvioinnin viimeinen osio on opiskelijan tekemä portfolio, jossa opiskelija kokoaa Liikuntakykyisyys, Liikuntatiedot sekä vaihtoehtoisen Harrastuneisuus tai Erityisosaaminen -osioiden kokonaisuudet portfolioksi ja kuvaa siinä yhteydessä myös osallistumistaan koulun liikuntatoimintaan. Hän pohtii kokonaisvaltaisesti omaa kehittymistään ja suorituksiaan lukioaikaisessa liikunnassaan. Keskeistä on henkilökohtainen tavoitteiden asettelu ja niiden toteuttamisen seuraaminen itsearvioinnin kautta. Portfoliota ei arvioida numeroarvioinnilla. Laadukkaalla portfoliolla voi vaikuttaa lopulliseen yleisarvosanaan korottavasti.

Portfoliossa opiskelija tekee seuraavan jäsenyyksen mukaisen kirjallisen yhteenvedon:

- 1) Itsearviointi lukion liikuntakursseista ja muusta liikuntatoiminnasta
 - kokemukset ja havainnot omasta liikunnallisesta oppimisesta ja kehittymisestä
 - omien yhteistyö- ja työskentelytaitojen itsearviointi.
- 2) Itsearviointi koko liikunnan lukiodiplomin suorituksista
 - itsearviointi liikuntakykyisyydestä eli fyysisen toimintakyvyn kehityksestä lukion aikana
 - itsearviointi liikuntatutkimuksen sisällöstä ja sen laadusta
 - itsearviointi vaihtoehtoisesti suoritetusta Harrastuneisuus tai Erityisosaaminen -osiosta
 - itsearviointi koko liikunnan lukiodiplomiprosessista.

3.4 Liikunnan lukiodiplomitodistus

Liikunnan lukiodiplomitodistuksen etusivulle merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä

- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja
- rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Liikunnan lukiodiplomitodistuksen kääntöpuolelle merkitään seuraavat tiedot:

- liikunnan lukiodiplomin osat ja arvosanat
- annetun kokonaisarvosanan kriteerit.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6801-1
ISSN 1798-8888